

Verdieping: het poldermodel

Korte omschrijving werkvorm:

Wat is het poldermodel en wat zijn de voor- en nadelen? Waarom is overleg en overeenstemming tussen verschillende organisaties belangrijk? In deze werkvorm lezen uw leerlingen twee teksten waarover ze vragen moeten beantwoorden. Vervolgens oordelen zij zelf over het poldermodel.

Leerdoel:

- Leerlingen leren wat de Nederlandse traditie van het 'polderen' is.
- Leerlingen vormen een mening over de Nederlandse overlegcultuur.
- Leerlingen leren kritisch naar krantenartikelen te kijken.

Bronnen:

De tweede tekst is een fragment uit een artikel van Klaas Broekhuizen en Saskia Jonker, 'Bereiken van akkoord belangrijker dan inhoud', in: *Het Financieele Dagblad*, 16 april 2013.

Duur:

30 minuten.

Handleiding:

1. Geef een korte uitleg over het sociaal akkoord. U hoeft niet precies uit te leggen wat er is afgesproken. Vertel dat de werkgevers- en werknemersorganisaties samen met het kabinet tot een akkoord zijn gekomen. Nederland staat bekend om zijn overlegcultuur: na uitgebreid overleg worden compromissen gesloten en besluiten genomen.
2. Deel de leesteksten uit. Iedere leerling gaat individueel de teksten lezen en de vragen beantwoorden. Hiervoor krijgen zij 20 minuten de tijd.
3. Na 20 minuten bespreekt u de antwoorden van vraag 1 en 2 klassikaal. De antwoorden op deze vragen hebben leerlingen uit de tekst kunnen halen.
4. Vervolgens bespreekt u vraag 3 klassikaal. Dit is een meningsvraag. Ga met uw leerlingen in gesprek over het belang van een sociaal akkoord. Wat vinden zij van het sociaal akkoord en het poldermodel? Is dit een goede manier van beslissingen nemen?

Leesteksten en vragen

Lees de twee teksten en beantwoord de vragen. De eerste tekst gaat over de vraag wat het poldermodel is, de tweede tekst gaat over het belang van het sociaal akkoord.

Het poldermodel

Veel overleggen en net zo lang praten tot iedereen het eens is: in het zogenaamde poldermodel is het vooral van belang dat we er samen uitkomen. Het poldermodel houdt in dat in Nederland veel overlegd wordt tussen de overheid, werkgevers, vakbonden en andere organisaties om zo samen tot een oplossing te komen.

Zo'n afspraak werd in 1982 gemaakt tussen regering, werkgevers en werknemers. Deze afspraak werd het Akkoord van Wassenaar genoemd. In het akkoord werd afgesproken dat de lonen niet of nauwelijks zouden stijgen en dat werknemers in ruil daarvoor arbeidstijdverkorting kregen. Dit houdt in dat het totaal aantal dagen dat een werknemer per jaar moet werken minder wordt.

Ook internationaal is het Nederlandse poldermodel bekend. In Nederland is in vergelijking met andere landen veel minder sociale onrust en zijn er minder stakingen en protesten. Politici uit andere Europese landen wilden in de jaren negentig graag weten hoe het poldermodel werkte en hoe je dit voor elkaar krijgt.

De laatste jaren was er ook kritiek op het poldermodel. Als je steeds maar iedereen tevreden wilt houden, worden niet altijd echte keuzes gemaakt. Door langdurige adviesprocessen duurde het vaak lang tot er een beslissing werd genomen, soms zorgde het lange overleggen voor slappe compromissen.

Nu lijkt het poldermodel weer terug in de Nederlandse politiek. Na lang overleg tussen het kabinet, vakbonden en werkgeversorganisaties werd een sociaal akkoord gesloten. Er zijn afspraken gemaakt waar zij het alle drie mee eens zijn.

Vraag 1

- a) Noem een voordeel van het poldermodel.
- b) Noem een nadeel van het poldermodel.

Bereiken van een akkoord belangrijker dan inhoud

Het bereiken van een sociaal akkoord is een opsteker voor de verdeelde vakbond FNV. Het polderoverleg leeft en is weer van groot belang.

Paul Schnabel (de oud-directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau) noemt het akkoord een ‘enorme opkikker’, omdat er weer echt gesproken is tussen werkgevers en werknemers. ‘Nederland komt echt niet ver als we met boze koppen tegenover elkaar blijven staan. Dan moet het kabinet het machtswoord spreken, dan krijg je gedoe en dat wil het kabinet niet’, aldus de pas vertrokken voorzitter van het SCP. ‘Het is tot nu toe altijd het beste gebleken als werkgevers en werknemers er samen uitkomen. Zeker in deze tijden wil je geen staking, dat is niet goed voor het investeringsklimaat, maar het kan nu ook echt ‘killing’ zijn voor werkgevers.’

‘Het belang van het sociaal akkoord is dat er een sociaal akkoord is’, vult Willem Vermeend (Oud-minister van sociale zaken PvdA) aan. ‘Zonder sociaal akkoord waren we slechter af geweest, ook al valt er inhoudelijk misschien over te twisten. Overheid, werkgevers en werknemers hebben alle drie belang bij een akkoord. Het bedrijfsleven omdat het met een akkoord aan de cao-onderhandelingstafel makkelijker gaat. Er is meer arbeidsrust en veranderingen worden sneller in cao’s opgenomen. Vakbonden zijn bij een akkoord gebaat, omdat ze hun opstandige achterban kunnen laten zien dat ze wel iets binnen kunnen slepen. En het kabinet heeft een akkoord nodig, omdat het geen meerderheid heeft in de Eerste Kamer. Zonder akkoord zouden er zorgen zijn over het politieke draagvlak van de hervormingen.’

De inhoud van het akkoord is eigenlijk ondergeschikt.

Vraag 2

- Zijn Paul Schnabel en Willem Vermeend voorstanders of tegenstanders van het sociaal akkoord?
- Waarom is het sociaal akkoord volgens Paul Schnabel een ‘enorme opkikker’?
- Waarom wil Paul Schnabel niet dat mensen gaan staken?
- Wat bedoelt Willem Vermeend met de uitspraak: ‘*het belang van het sociaal akkoord is dat er een sociaal akkoord is*’?
- Leg uit waarom het sociaal akkoord volgens Willem Vermeend goed is voor werkgevers.

Leg uit waarom het sociaal akkoord volgens Willem Vermeend goed is voor vakbonden en werknemers.

Leg uit waarom het sociaal akkoord volgens Willem Vermeend goed is voor het kabinet.

Vraag 3

- Ben je het eens met de stelling dat de inhoud van het akkoord minder belangrijk is dan het feit dat er een akkoord is? Leg je antwoord uit.
- Wat vind jij van het poldermodel? Onderbouw je mening met argumenten.

Antwoordmodel

Vraag 1

- a) Noem een voordeel van het poldermodel.
Door veel te overleggen worden besluiten zonder conflicten genomen. Bovendien worden organisaties uit de samenleving betrokken bij de besluitvorming. Belangrijke beslissingen worden niet zomaar genomen zonder hen te raadplegen.
- b) Noem een nadeel van het poldermodel.
Het kan lang duren voordat er een beslissing genomen is, bovendien kan er een compromis worden gesloten waar niemand echt blij van wordt.

Vraag 2

- a) Zijn Paul Schnabel en Willem Vermeend voorstanders of tegenstanders van het sociaal akkoord?
Zij zijn beiden voorstanders van het sociaal akkoord.
- b) Waarom is het sociaal akkoord een 'enorme opkikker' volgens Paul Schnabel?
Er is weer echt gesproken tussen werkgevers en werknemers. Het is altijd het beste als werkgevers en werknemers er samen uitkomen.
- c) Waarom wil Paul Schnabel niet dat mensen gaan staken?
Het is crisis en stakingen zijn niet goed voor het investeringsklimaat. Ook is het niet goed voor werkgevers, zij kunnen daar echt door in de problemen komen.
- d) Wat bedoelt Willem Vermeend met de uitspraak: 'het belang van het sociaal akkoord is dat er een sociaal akkoord is'?
De inhoud van het akkoord is niet het belangrijkste, het gaat erom dat er een akkoord is gesloten. Daar heeft iedereen belang bij.
- e) Leg uit waarom het sociaal akkoord volgens Willem Vermeend goed is voor werkgevers.
Er is meer arbeidsrust en cao-onderhandelingen gaan makkelijker.
Leg uit waarom het sociaal akkoord volgens Willem Vermeend goed is voor vakbonden en werknemers.
De vakbonden laten met het akkoord zien dat ze iets kunnen bereiken voor de werknemers.
Leg uit waarom het sociaal akkoord volgens Willem Vermeend goed is voor het kabinet.
Het kabinet heeft het akkoord nodig, want hiermee laat het kabinet zien dat het steun heeft in de samenleving. In de Eerste Kamer heeft het kabinet geen meerderheid, dus de bewindslieden moeten laten zien dat hun plannen breed worden gesteund.

Vraag 3

- a) Ben je het eens met de stelling dat de inhoud van het akkoord minder belangrijk is dan het feit dat er een akkoord is? Leg je antwoord uit.
Eigen antwoord.
- b) Wat vind jij van het poldermodel? Onderbouw je mening met argumenten.
Eigen antwoord.